Panlingue - maailman yhteyskieli

Näkökulmia maailmasta

Monet ihmiset ovat tottuneet näkemään alla olevan näköisen maailmankartan. Kyseessä on tunnettu Mercatorin projektio, joka valitettavasti vääristää pinta-alaa.

Mistä se johtuu? Maapallon on kolmiulotteinen kappale, jota on mahdotonta grafea täydellisesti kaksiulotteisena piirustuksena. Yksi tunnetuimmista pinta-alan oikein esittävistä kartoista on Equal Earth projektio. Se näyttää pinta-alat oikein mutta muodot väärin. Vertaa Grönlannin ja Afrikan kokoa näillä kartoilla. Mercatorin projektiossa Grönlanti näyttää Afrikan kokoiselta, mutta Equal Earth projektio paljastaa, että todellisuudessa Afrikka on 14 kertaa Grönlantia suurempi.

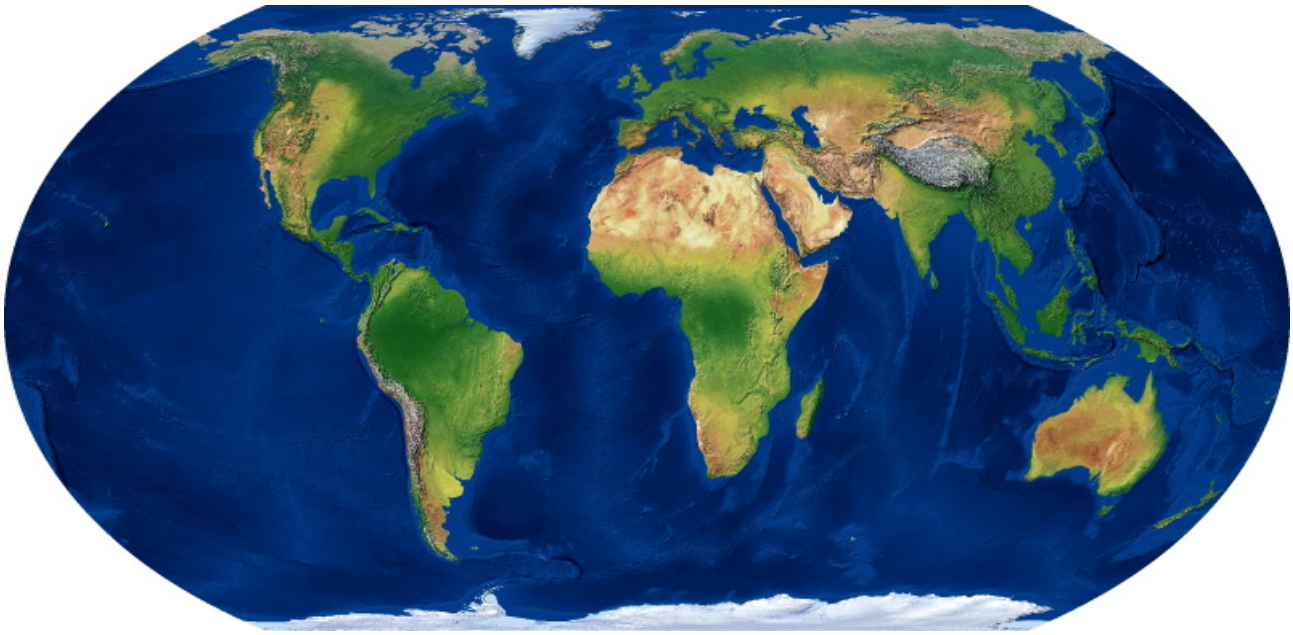

Se luonnollisesta maailmasta. Me elämme myös ihmisten maailmassa, jossa maapallo on jaettu valtioihin ja kansakuntiin. Tavallisissa kartoissa valtioiden koko riippuu niiden pinta-alasta.

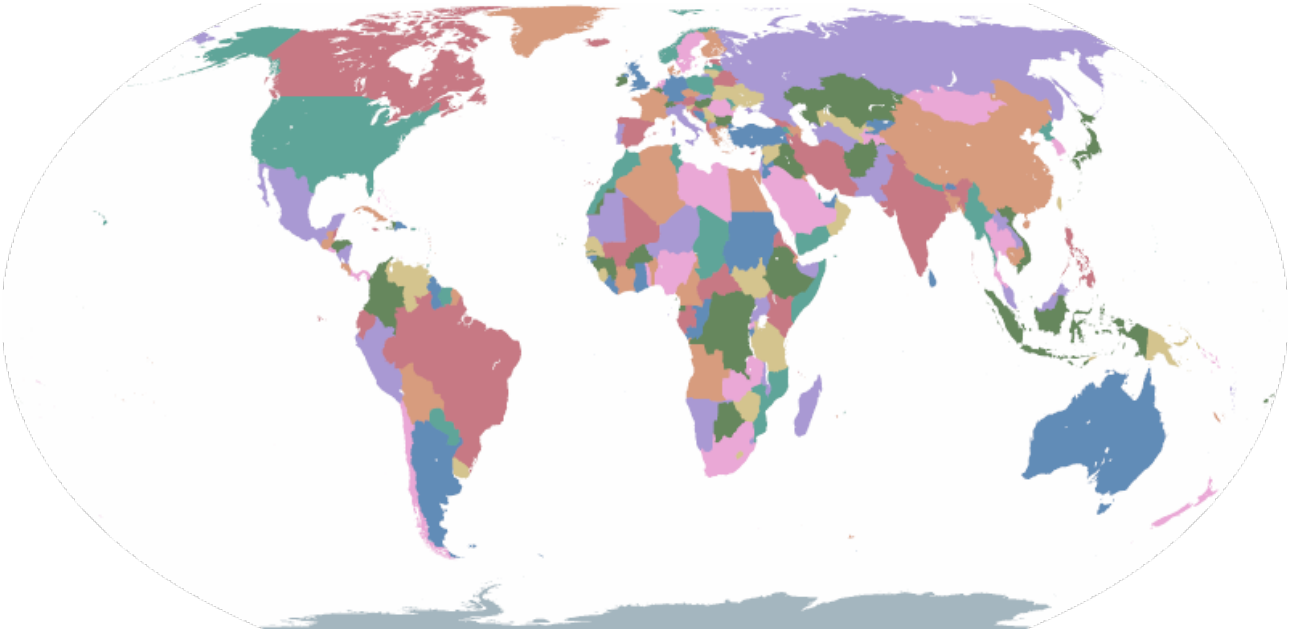

Alla olevassa kartassa valtiot on piirretty väkiluvun eikä pinta-alan mukaan. Näin piirrettynä esim. Suomi näyttää entistä pienemmältä ja Kiina ja Intia entistä suuremmilta – ja vielä enemmän kun vertailukohtana on Mercatorin projektio!

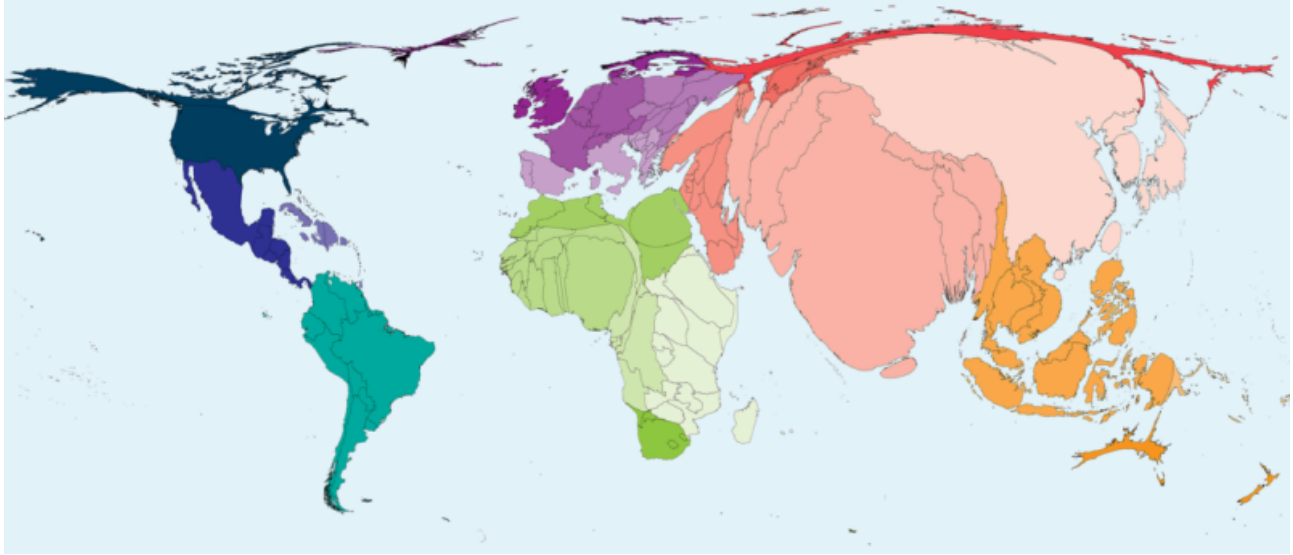

Meidän mielestä maailmankielen pitäisi edustaa kaikkia ihmisiä. Kaikkien maanosien ja kulttuurien täytyy olla reilusti ja demokraattisesti edustettuina. Maailmankielen kieliopin täytyy olla kaikille helppo. Mikään maantieteellinen tai kulttuurinen alue ei saa jyrätä muita alleen, vaan kielen täytyy olla tasapuolisesti kaikkien omaksuttavissa.

Sanaston täytyy olla tasapuolisesti koko maailman kattava. Sanaston viisi suurinta lähdettä ovat:

1. Itä-Aasian sanat (Kiina, Japana, Korea, Vietnam, jne.)
2. Etelä-Aasian sanat (Intia, Bangladesh, Thaimaa, Indonesia, Filippiinit, jne)
3. Länsimaiden sanat (Eurooppa, Amerikat, jne)
4. Lounais-Aasian ja Pohjois-Afrikan sanat (arabimaat, Turkki, Iran, Pakistan, jne)
5. Saharan eteläpuolisen Afrikan sanat

Maailman kielet ja maailmankielet

Alla on luettelo maailman 15:stä puhutuimmasta kielestä. Luettelo on järjestetty äidinkielisten puhujien mukaan suurimmasta alkaen.

Sijoitus	Kieli	Äidinkielenä	Vieraana kielenä	Pääasiallinen puhuma-alue
1	Yleiskiina	899 milj.	178 milj.	Itä-Aasia
2	Englanti	500 milj.	510 milj.	Eurooppa ja Pohjois-Amerikka
3	Espanja	500 milj.	70 milj.	Eurooppa ja Latinalainen Amerikka
4	Hindi-Urdu	438 milj.	214 milj.	Etelä-Aasia
5	Arabia	290 milj.	132 milj.	Lounais-Aasia ja Pohjois-Afrikka
6	Portugali	230 milj.	32 milj.	Eurooppa ja Amerikka
7	Bangla	226 milj.	19 milj.	Etelä-Aasia
8	Venäjä	160 milj.	115 milj.	Itä-Eurooppa ja Pohjois-Aasia
9	Pandžabi	146 milj.	1 milj.	Etelä-Aasia
10	Japani	130 milj.	1 milj.	Itä-Aasia
11	Saksa	95 milj.	15 milj.	Keski-Eurooppa
12	Hausa	85 milj.	65 milj.	Länsi-Afrikka
13	Ranska	80 milj.	192 milj.	Länsi-Eurooppa ja Afrikka
14	Telugu	80 milj.	12 milj.	Etelä-Aasia
15	Malaiji-indonesia	77 milj.	204 milj.	Kaakkois-Aasia

Tämän hetken tärkein kansainvälinen kieli on epäilemättä englanti. Toisaalta maailmassa on muitakin alueellisesti tärkeitä kansainvälisiä kieliä. Lisäksi Kiinan valtava väestö ja nopeasti kasvava talous on nostanut kiinan kielen asemaa erityisesti Aasiassa.

Luvuista näkee, että yleiskiina (mandariinikiina) on ylivoimaisesti puhutuin äidinkieli, ja englanti on yleisin vieras kieli. Kummankin yhteenlaskettu puhujamäärä yltää miljardiin. Kuitenkin heti perässä on kieliä, joiden puhujat lasketaan sadoissa miljoonissa. Kaikille yhteistä kieltä ei ole.

Panlingue on luotu ratkaisemaan yhteisen kielen puute. Panlingue on keinotekoinen maailmankieli, joka on huolella suunniteltu helpottamaan kansainvälistä viestintää kaikkialla maailmassa.

Pohjimmiltaan panlingue on maailman kahden tärkeimmän kielen, englannin ja yleiskiinan, sekoitus. Panlinguen kieliopillinen rakenne myötäilee niitä monilta osin. Sen lisäksi panlingue lainaa sanoja monesta muusta kielestä, mukaan lukien espanja, hindi, urdu, arabia, portugali, bangla, venäjä, ranska, indonesia ja swahili.

Panlingue on paljon velkää näille suurille kansallisille ja kansainvälisille kielille, mutta niihin verrattuna panlingue on yksinkertainen, helppo ja todella yleismaailmallinen. Se on eräs yksinkertaisimmista koskaan puhutuista kielistä ja kaikkia muita kansainvälisempi. Se on niin yksinkertainen, että sen koko kieliopin voi kirjoittaa yhdelle sivulle.

Suhteellisen helppo

Kielet voidaan luokitella kahden tekijän mukaan:

- Kuinka monesta osasta yksittäiset sanat koostuvat?
- Kuinka selvästi sanan osat erottuvat toisistaan?

Ylempänä luetellut kielet voidaan jakaa näiden tekijöiden perusteella neljään kielityyppiin.

1. Analyyttinen kieli : Sanat koostuvat vähistä eroteltavista osista.
    - yleiskiina
2. Analyyttinen taivuttava kieli : Sanat koostuvat vähistä yhdistyneistä osista.
    - englanti
3. Agglutinoiva kieli : Sanat koostuvat monista eroteltavista osista.
    - japani, malaiji-indonesia, telugu
4. Synteettinen kieli : Sanat koostuvat monista yhteen sulautuneista osista.
    - espanja, portugali, ranska
    - saksa, venäjä
    - hindi-urdu, bangka, pandžabi
    - arabia, hausa

Yleensä kielissä on piirteitä useammasta kielityypistä. Esimerkiksi englannissa monikko voidaan muodostaa erittelemällä (esim. *many a cat*), liittämällä (esim. *cats* = cat + s) ja yhdistämällä (esim. *leaves* = leaf + s).

Panlingue kuuluu ensimmäiseen kielityyppiin. Se on analyyttinen kieli. Sen sanat koostuvat korkeintaan muutamasta osasta, jotka on helppo erottaa toisistaan. Se on hyvä piirre, koska tällainen kieli on helpompi oppia ja käyttää verrattuna kieliin, joissa on paljon pitkiä, taivutettuja sanoja.

Yhteyskieli

Panlingue on niin helppo, koska se on rakennettu luonnollisesti syntyneiden yhteyskielten, niin sanottujen pidžinien inspiroimana. Pidžin on kieli, jonka ihmiset luovat äkillisestä tarpeestä puhua toisen kielen puhujien kanssa. Tällaisessa tilanteessa ihmiset poimivat sanoja ympäriltään ja käyttävät niitä uudella, yksinkertaistetulla tavalla asiansa sanomiseksi. Pidžinin ainoa tavoite on viestintä, joten lähes aina pidžinin kieliopista jää pois lähdekielen "turhat" rakenteet, kuten sijamuodot, monikon taivutus, taivutetut aikamuodot, kieliopillinen suku, määräinen ja epämääräinen artikkeli, jne.

Kaikki pidžinit muistuttavat toisiaan kaikessa yksinkertaisuudessaan. Ne tavallaan edustavat vähäisintä inhimillistä kielioppia. Sellainen on ihanteellinen maailman yhteyskielelle!

Maailman tunnetuin kirjaimisto

Englantia kirjoitetaan latinalaisilla kirjaimilla. Myös monet muut kielet käyttävät latinalaisia aakkosia kaikilla mantereilla. Yleiskiinaa kirjoitetaan "kiinamerkeillä", joka on niin monimutkainen, että jopa Kiinassa koululaiset opettelevat ensin äänteenmukaisen kirjoituksen latinalaisilla aakkosilla ja siirtyvät vasta sitten kiinamerkkeihin. Tämä kiinan kielen latinointi tunnetaan nimellä pīnyīn.

Nykytilanteessa on itsestään selvää, että uutta maailmankieltä kirjoitetaan latinalaisilla kirjaimilla.

Vain viisi vokaalia

Sekä englannissa että yleiskiinassa on paljon vokaaleita. Englannin kielessä on 14-20 vokaalia murteesta riippuen. Yleiskiinassa on 9 perusvokaalia, joiden ääntämys vaihtelee tavun mukaan. Nämä ovat suuria määriä verrattuna siihen, että maailmanlaajuisesti kielissä on keskimäärin vain 5-6 vokaalia.

Panlinguessa on vain 5 vokaalia: a, e, i, o, u. Vokaalien osalta se on lähellä sellaisia kieliä kuin espanja, venäjä, swahili, japani ja indonesia, joissa on suhteellisen vähän vokaaleja.

Yleiset konsonantit

Panlinguen konsonantisto on pienempi kuin englannissa ja yleiskiinassa. Suurin osa konsonantteja esittävistä kirjaimista äännetään samalla tavalla näissä kielissä. Erot koskevat enimmäkseen erilaisia suhuäänteitä. Alla oleva taulukko näyttää konsonanttien vastaavuudet panlinguesta englantiin ja yleiskiinaan. Panlinguesta puuttuvat äänteet ovat sulkujen sisällä.

	Panlingue	Englanti	Yleiskiina
Nasaalit	m n ng	m n ng	m n ng
Sulkuäänteet	p b t d k g	p b t d k g	p b t d k g
Likvidat	l r y w	l r y w	l r y w (yü)
Suhuäänteet	s z x	s z sh zh	s z* sh (x)
Hankausäänteet	f h	f h (v th dh)	f h
Sulku+suhu	c j	ch j	ch zh (c j q)

Äänteenmukainen oikeinkirjoitus

Englannin kielen oikeinkirjoitussäännöt ovat vanhoja ja ne ovat jääneet puhekielen kehityksestä pahasti jälkeen. Sen vuoksi englannin oikeinkirjoitus on yksi maailman epäsäännöllisimmistä.

Kiinan kielelle kehitettiin 1950-luvulla siirtokirjoitus latinalaisille aakkosille. Järjestelmän nimi on pīnyīn. Ikävä kyllä, sekään ei ole täysin säännöllinen siitä yksinkertaisesta syystä, että kiinan kielessä on enemmän äänteitä kuin mitä latinalaisissa aakkosissa on kirjaimia. Silti pīnyīn on huomattavasti säännöllisempi englannin oikeinkirjoitukseen verrattuna. Esimerkiksi englannin riimit *my, sigh, lie,* ja *rye* kirjoitettaisiin pīnyīnillä *mai, sai, lai, rai*.

Panlinguen kirjoitus pystyy olemaan äänteenmukaista, koska panlinguessa on vähemmän äänteitä (24) kuin latinalaisissa aakkosissa on kirjaimia (26). Panlinguen aakkoset ovat:
a b c d e f g h i j k l m n o p r s t u w x y z

Panlingueta kirjoitetaan äänteenmukaisesti. Jokainen kirjain tarkoittaa yhtä äännettä ja jokainen äänne voidaan kirjoittaa vain yhdellä kirjaimella. Kaikki sanat siis luetaan niin kuin ne kirjoitetaan.

Säännöllinen painotus

Pīnyīnillä kirjoitettuna kiinan kielinen teksti on täynnään vokaalien päällä olevia korkomerkkejä, esim. “Wǒmen yě huì shuō zhōngguòhuá.” Niillä merkitään tavun sävelkorkoa eli toonia. Yleiskiinassa jokaisella tavulla on yksi neljästä sävelkorosta (tasainen, nouseva, koukkaava, ja laskeva) tai merkitsemätön neutraali sävelkorko.

Englannin kielessä sanoilla ei ole sävelkorkoa, mutta niillä on sanapaino. Se, mitä sanan tavua painotetaan, on epäsäännöllistä. Sanapainoa ei merkitä kirjoitetussa kielessä, joten esimerkiksi lausekkeessa “totally fantastic personnel”, mikään ei kerro että kunkin sanan painotus on eri tavulla. Jos painotus merkittäisiin, se saattaisi näyttää esimerkiksi tältä: “tótally fantástic personnél”. Painotus on erityisen tärkeää englannin kielessä, koska se vaikuttaa vokaalien ääntymiseen. Painottomat vokaalit yleensä latistuvat pelkäksi švaaksi, jonka foneettinen symboli on /ə/.

Sävelkoron oppiminen on vaikeaa niihin tottumattomille. Epäsäännöllisen sanapainon oppiminen on vaikeaa niille, jotka ovat tottuneet säännölliseen painotukseen. Kumpikaan piirre ei ole sen paremmin hyödyllinen kuin välttämätönkään maailmankielessä.

Panlinguessa sanapaino on säännöllinen. Paino lankeaa viimeistä konsonanttia ennen olevalle tavulle. Näin: **mi wól lóga supér dúnia báx.** Tällä tavalla sanojen painottaminen on sekä helppoa että monipuolista.

Panlinguessa ei ole sävelkorkoa tavuissa eikä edes kysymyslauseissa tarvitse käyttää *nousevaa intonaatiota*.

Sanojen helppo rakenne

Yleiskiinassa sanat voivat loppua joko vokaaliin tai yhteen seuraavista konsonanteista: -n, -ng, -r. Yleiskiinan puhujien on vaikea ääntää muita sanan lopussa olevia konsonantteja. Kantoninkiinassa ja eräissä muissa kiinan muodoissa sanan lopussa voi olla myös -k, -t tai -p.

Panlinguen sanat päättyvät useimmiten vokaaliin, mutta sanan lopussa saa olla myös yksi konsonantti. Tämä on eräänlainen kompromissi kiinan yksinkertaisuuden ja englannin monimutkaisuuden välillä.

Maailmanlaajuinen sanasto

Panlingue lainaa sanoja englannista, kiinasta ja muista maailman kielistä. Luonnollisesti sanat yksinkertaistetaan panlinguen kirjoitusjärjestelmään ja ääntämykseen sopiviksi, jotta kaikki voisivat puhua yhtä helposti.

Panlinguen persoonapronominit ovat hyvä esimerkki sanojen kansainvälisyydestä.

- **mi** (minä) kuulostaa samalta kuin englannin “me”, espanjan “mí” ja monen muun indoeurooppalaisen kielen sana.
- **tu** (sinä) kuulostaa samalta kuin espanjan ja portugalin “tu” sekä hindin ja urdun “tū” (तू).
- **ye** kuulostaa samalta kuin hindi-urdun “ye” (यह) ja useiden bantukielten pronominit, mukaan lukien lingalan “yé”, swahilin “yeye” ja zulun “ye-”.
- Monikkomuodot muodostetaan samalla tavalla kuin yleiskiinassa eli lisäämällä loppuun **-men**: **mimen** (me), **tumen** (te) ja **yemen** (he).

Suomi	Englanti	Panlingue	Kiina
minä	I	mi	wǒ
sinä	you	tu	nǐ
hän	he/she	ye	tā
me	we	mimen	wǒmen
te	you	tumen	nǐmen
he	they	yemen	tāmen

Huom. Kolmannen persoonan pronomini **ye** viittaa kaikkiin sukupuoliin niin kuin lähteenä olevissa hindi-urdussa ja bantukielissä – sekä suomessa!

Helppo lauserakenne

Panlinguen yleisin sanajärjestys on subjekti-predikaatti-objekti, joka on myös yleisin sanajärjestys englannissa ja kiinassa.

```
Englanti:  I love you, and you love me.
Panlingue:  mi lova tu, tu lova mi.
Kiina:     Wǒ ài nǐ, nǐ ài wǒ. (□□□□□□□□)
```

Objektin voi siirtää lauseen alkun verbin **bey** avulla.

```
Englanti:  The apples were eaten.
Panlingue:  aple bey yama.
Kiina:     Píngguǒ bèi chī le. (□□□□□□)
```

Bey on lainaa kiinan kielestä, mutta sen käyttö muistuttaa myös joitakin englannin olla-verbin “to be” käyttötapoja.

```
Englanti:  It can not be eaten.
Panlingue:  ye no abla bey yama.
Kiina:     Tā bù néng bèi chī. (□□□□□□)
```

Kuten kiinassa, panlinguessa ei tarvitse merkitä infiniittimuotoista verbiä, mikä tehdään englannissa artikkelilla “to”.

```
Englanti:  I invite him to drink coffee.
Panlingue:  mi pliza ye yama kafe.
Kiina:     Wǒ qǐng tā hē kāfēi. (□□□□□□□)
```

Panlinguessa ja kiinassa sama substantiivimuoto käy sekä yksikössä että monikossa. Siis englannin kielen tapaista monikon päätettä (-s) ei ole. Molemmissa kielissä ei myöskään taivuteta verbejä persoona- eikä aikamuodoissa.

```
Englanti:  It is an apple.
Panlingue:  ye si aple.
Kiina:     Tā shì píngguǒ. (□□□□□)

Englanti:  They are apples.
Panlingue:  yemen si aple.
Kiina:     Tāmen shì píngguǒ. (□□□□□□)
```

Panlingue - koko maailman kieli

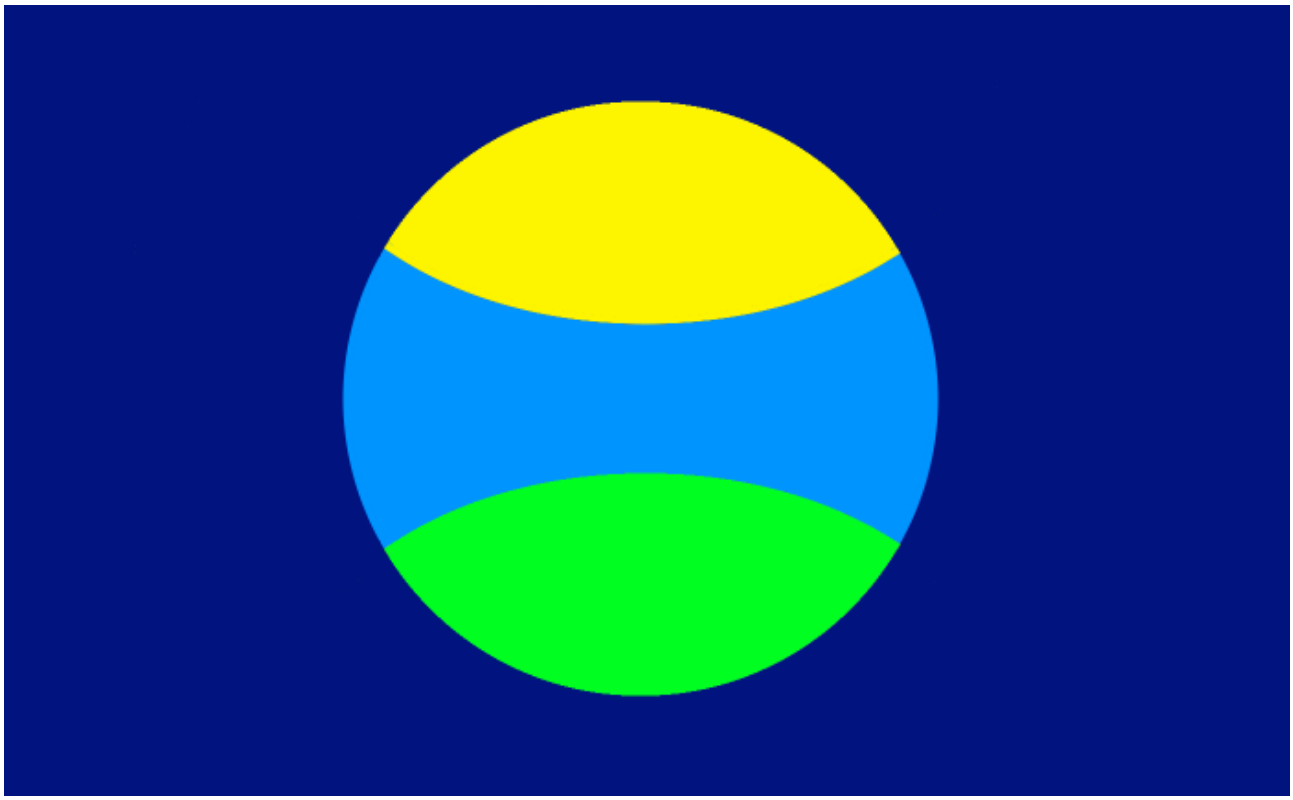

Panlinguen perussäännöt

1. Kaikki sanat luetaan äänteenmukaisesti. Kaikki sanat voidaan kirjoittaa pienillä kirjaimilla.
2. Sanan painollinen tavu on ennen viimeistä konsonanttia.
3. Substantiivit ovat taipumatomia. Niillä ei ole pakollista sanaluokkatunnusta, mutta niiden päätteenä on normaalisti **-e**, **-ia** tai konsonantti.

4. Adjektiivien pääte on **-i**. Adjektiivit tulevat ennen määrittämäänsä substantiivia.

   rapidi loge
   'nopea puhe'

5. Adverbit määrittelevät verbejä, adjektiiveja ja toisia adverbeja. Niiden pääte on **-o**, ja ne tulevat ennen määrittelemäänsä sanaa.

   vero rapidi loge
   'todella nopea puhe'

   te rapido loga.
   'Sinä nopeasti puhut.'

6. Tekijäjohtoisten verbien pääte on **-a** ja sanajärjestys on subjekti–verbi–objekti.

   me yama aple.
   'Minä syön omenaa.'

7. Kohdejohtoisten verbien pääte on **-u** ja sanajärjestys on objekti–verbi–subjekti.

   aple yamu.
   'Omenaa syödään.'

8. Tekijäjohtoisen verbin objekti voi toimia seuraavan verbin subjektina. Tämä on ns. *saranarakenne*.

   me pleza te dona pese.
   'Minä pyydän sinua antamaan rahaa.'

9. Pronominit voi jättää pois, kun ne ovat ilmiselviä tai muuten tarpeettomia. **me suala te basha panlingue? → suala te basha panlingue?**
   'Puhutko sinä panlingueta?'

   me pleza te loga klaro. → pleza loga klaro.
   'Pyydän, puhu selvästi.'

10. Yhdyssanat muodostetaan asettamalla kaksi tai useampia sanajuuria perätysten. Sanojen väliin tulee yhdysvokaali **-o-**. Viimeinen sana on merkittävin, ja se myös määrää sanan sanaluokan.

    hur- ('vapaus') + **ist-** ('kannattaja') → **huriste** ('liberalisti')

    post- ('posti') + **sinduk-** ('laatikko') → **postosinduke** ('postilaatikko')

Kirjoitus ja ääntäminen

Panlingue on äänteenmukainen kieli molempiin suuntiin.

1. Luetun sanan ääntämistapa on aina ilmiselvä.
2. Kuullun sanan kirjoitustapa on useimmiten ilmiselvä. (Osa vierassanoista saattaa muodostaa poikkeuksen.)

Latinalaiset aakkoset

Panlingueta kirjoitetaan tavallisilla latinalaisilla aakkosilla. Sen kirjoittamiseen ei käytetä mitään tarkemerkittyjä kirjaimia, jotka muutenkin vaihtelevat kielestä toiseen. Niinpä sitä voi kirjoittaa ja tulostaa kaikilla kirjoituskoneilla, tietokoneilla ja muilla älylaitteilla ilman mitään erikoisjärjestelyjä.

A B Ch D E F G H I J K L M N O P R S Sh T U V X Y Z

Äänteet

Panlinguella on oma äänne- ja kirjoitusjärjestelmänsä, jotka muistuttavat paljolti mm. manner-Euroopan kielten vastaavia järjestelmiä.

Panlinguen koko äänteistö esitetään ääntöpaikan ja -tavan mukaan jaoteltuna alla olevassa taulukossa.

	Huulet	Hammasvalli	Kitalaki	Kitapurje	Äänirako
Umpiäänteet	b p	t d	ch j	k g	
Hankausäänteet	f	s z	sh		h

	Huulet	Hammasvalli	Kitalaki	Kitapurje	Äänirako
Nenä-äänteet	m	n		ng	
Laideäänne		l			
Täryäänne		r			
Puolivokaalit	v		y		
Suppeat vokaalit	u		i		
Välivokaalit	o	-	e		
Väljät vokaalit		a			
	Takainen	**Keskinen**	**Etinen**		

Vokaalit

Panlinguessa on kuusi vokaalia. Kirjaimet *a*, *e*, *i*, *o* ja *u* äännetään kutakuinkin niin kuin suomen kielessä. Kuudes vokaali on keskinen välivokaali, jota merkitään kirjoituksessa yhdysviivalla.

- **a** = [a]
  a äännetään hieman edempänä kuin suomen *a* eli hieman *ä*:hän vivahtaen.
- **e** = [e]
  E äännetään kuten suomessa.
- **i** = [i]
  I äännetään kuten suomessa.
- **o** = [o]
  O äännetään kuten suomessa.
- **u** = [u]
  U äännetään kuten suomessa.
- **-** = [ə] Keskinen välivokaali [ə] äännetään kuten suomen *ö* mutta laveana tai kuten *a* englannin sanassa *about* /əbaut/ tai kuten *e* saksan sanassa *Bitte* /bitə/. Se esiintyy yhdyssanojen osien välissä, jossa sitä merkitään yhdysviivalla, esim. *dem-kratia* /deməkratia/ 'demokratia' ja *post-karte* /postəkarte/ 'postikortti'. Se esiintyy myös sellaisten sanojen lopussa, jotka päättyvät umpi- tai hankauskonsonanttiin tai konsonanttiyhtymään, esim. *log* /logə/ 'kertoa' ja *kart* /kartə/ 'kortti'.

Eräät vokaalit esiintyvät usein peräkkäin – au, eu, ou, ai, ei, oi – ja ne äännetään diftongeina.

Konsonantit

Panlinguessa on 18 konsonanttiäännettä.

- **b** = [b]
- **ch** = [tʃ]
  Ch äännetään kuten *tš* sanassa *tšekki*.
- **d** = [d]
- **f** = [f]
- **g** = [g]
- **h** = [h] ~ [x]
  H voi olla rahisevampi kuin suomen *h*.
- **j** = [dʒ]
  J äännetään kuten *dž* sanassa *maharadža* tai kuten *j* englannin sanassa *jack*.
- **k** = [k^h] ~ [k]
  K äännetään ponnekkaan henkäyksen saattelemana.
- **l** = [l]
- **m** = [m]
- **n** = [n] ~ [ŋ]
  N äännetään kielen kärki hammasvallia vasten paitsi yhtymissä *nk* ja *ng*, joissa se äännetään kielen tyvi kitapurjetta vasten kuten suomen sanoissa *lanka* ja *langat*. *Ng*-yhtymässä *g* voi jäädä ääntymättä vain sanan lopussa. Sana *pang* voidaan siis ääntää /paŋ/ tai /paŋgə/.
- **p** = [p^h] ~ [p]
  P äännetään ponnekkaan henkäyksen saattelemana.
- **r** = [r] ~ [ɹ]
  R äännetään monitäryisenä kuten suomessa tai hankaavana kuten amerikanenglannissa. Ääntämistavan saa valita omien tottumustensa mukaan.
- **s** = [s]
  S on terävämpi kuin suomen *s*, jotta se erottuisi selvästi *sh*:sta.

- **sh** = [ʃ]
  Sh äännetään kuten *š* sanassa *šokki* tai kuten *sh* sanassa *shakki*.
- **t** = [t^h] ~ [t]
  T äännetään ponnekkaan henkäyksen saattelemana.
- **x** = [ks] ~ [s]
  X äännetään *ks*, kun se on vokaalien välissä. Esim. **maxim** äännetään /maksim/. Muissa asemissa sen voi ääntää *s*:nä, esim. **max** /mas/, **xenon** /senon/.
- **z** = [z] ~ [dz]
  Z on soinnillinen *s* eli se äännetään kuten *z* englannin sanassa *zoo*. Sitä ei tule ääntää *ts*:nä!

Vieraat äänteet

Panlingueta varten on määritelty myös lisäkirjaimia ja -kirjainyhdistelmiä, joita voidaan käyttää vain **vierassanoissa**, jotka eivät kuulu panlinguen tavalliseen sanastoon. Tällaisia vierassanoja ovat esimerkiksi paikkojen ja henkilöiden nimet.

- **c** = [ts]
  Äännetään kuin *ts* sanassa *metsä*.
- **kh** = [x]
  Soinniton kielen tyvi kitapurjetta vasten muodostettu hankausäänne, joka äännetään kuin *ch* saksan sanassa *ach*.
- **gh** = [ɣ]
  Edellistä vastaava soinnillinen äänne.
- **ph** = [ɸ]
  Soinniton molemmilla huulilla muodostettu hankausäänne.
- **bh** = [β] Edellistä vastaava soinnillinen äänne.
- **q** = [q]
  Kitakielekkeen avulla muodostettu soinniton umpiäänne.
- **qh** = [χ] Kitakielekkeen avulla muodostettu soinniton hankausäänne.
- **rh** = [ʀ] ~ [ʁ]
  Edellistä vastaava soinnillinen hankaus- tai täryäänne. Äännetään kuin *rh* ranskan sanassa *rhume*.
- **th** = [θ]
  Kielen kärki ylähampaita vasten muodostettu hankausäänne. Äännetään kuin *th* englannin sanassa *thing*.
- **dh** = [ð]
  Edellistä vastaava soinnillinen äänne. Äännetään kuin *th* englannin sanassa *they*.
- **zh** = [ʒ]
  Äännetään kuten *ž* sanassa *brežneviläisyys* tai kuten *z* englannin sanassa *azure* tai kuten *j* ranskan sanassa *jour*.
- **w** = = [w] ~ [ʋ] ~ [v]
  W äännetään kuten *v*.

Sanojen rakenne

Panlinguen sanat ovat rakenteeltaan suhteellisen yksinkertaisia. Tavussa voi olla enintään:

- yksi alkukonsonantti
- yksi jatkuva konsonantti (l tai r)
- yksi tai kaksi vokaalia, ja
- yksi seuraavista loppukonsonanteista: m, n, ng, l, r, f, s, h, x, y, tai v.

Käytännössä raskaimpia panlinguen sanoja ovat esim. **kristal** (kristalli) ja **simpli** (yksinkertainen).

Sanojen painotus

Paino on ennen viimeistä konsonanttia olevalla tavulla.

Esimerkkejä:

- **mav** /máw/, **hotel** /hotél/
- **novi** /nóvi/, **musike** /musíke/, **arabi** /arábi/
- **dunia** /dúnia/, **arabia** /arábia/

  dunia si momi sundari planete.
  /dúnia sí mómi sundári planéte./

me vola loga komun bax, le sa panlingue.
/mé vóla lóga komún báx, lé sá pandúnia./

Aakkoslajit

Panlingueta kirjoitetaan tavallisesti pelkillä pienaakkosilla. Suuraakkoosia tai isoja alkukirjaimia saa käyttää erisnimissä ja lauseen alussa, mutta oikeinkirjoituksessa ei vaadita sitä.

Isot alkukirjaimet ovat tarpeettomia kolmesta syystä.

1. Kirjoitus esittää puhetta. Puheessa ei ole mitään "isoja alkuäänteitä".
2. Useimmissa maailman aakkostoissa ja kirjoitusjärjestelmissä käytetään vain yhtä kirjainlajia.
3. Pienaakkosten käyttö helpottaa asioita. Samat oikeinkirjoitussäännöt eivät ole kaikille tuttuja.

Huom! Isojen alkukirjainten käyttö ei ole väärin, sitä ei vaadita eikä siitä ole erityistä hyötyä.

Suuraakkosia käytetään kansainvälisissä lyhenteissä. Esimerkkejä: 10 Mb (des megobite), 100 Gb (hon gigobite), 2 mm (du milometre), 1 kJ (un kilojul).

Tavuttaminen

[-] Sanat voi jakaa tavuihin tavuviivalla. Tavuviiva asetetaan puhuttujen tavujen väliin. Esim. bin, ka-fe, yu-mor, pos-ta.

Välimerkit

[.] Piste voi olla kaikenlaisten lauseiden lopussa, myös kysymyslauseen kun siinä on kysymyssana.

[?] Kysymyslauseen lopussa voi olla myös kysymysmerkki.

[!] Huutomerkillä ilmaistaan äänekkyyttä ja painokkuutta.

[…] Kolmea pistettä käytetään keskeneräisen lauseen lopussa tai ilmaisemaan epävarmuutta.

[:] Kaksoispiste aloittaa luettelon tai selityksen.

[,] Pilkku ilmaisee lyhyttä taukoa tai erottaa lueteltuja asioita.

Epämuodollisessa tekstissä voi käyttää hyömiöitä ja hymiömerkkejä tunnetilan ilmaisemiseen. Esimerkiksi **:)** ilmaisee iloa ja **:(** ilmaisee surua.

me vida te :) = Minä näen sinut.
me no vida te :(= Minä en näe sinua.

Panlinguen sanaluokat

Juurisanat ja päätteet

Panlinguen kielioppi on järjestelmällinen, säännöllinen ja myös joustava. Sen rakenteen perustana on sanaluokkapäätteet, jotka liitetään sanavartaloon.

Juuri on panlinguen sanojen perusta. Se on päätteetön sanavartalo, jolla on ylimalkainen merkitys. Juuri auttaa tunnistamaan merkitykseltään yhteen kuuluvia pandunian sanoja, ja päättelemään vielä tuntemattomien sanojen merkityksiä. Esimerkiksi juurisana *kitab-* liittyy kirjoittamisen ja *bon-* liittyy hyvyyden käsitteeseen. Sanajuuria ei voi kuitenkaan käyttää sellaisenaan, vaan ne tarvitsevat sanaluokkapäätteitä tullakseen kokonaisiksi sanoiksi.

Sanaluokkapäätteitä on viisi.

- *-e* on esinettä tai asiaa ilmaisevan substantiivin tunnus. (Osa substantiiveista, varsinkin erisnimet, voivat päättyä myös eri kirjaimeen.)
- *-i* on laatua ilmaisevan adjektiivin tunnus.
- *-o* on aikaa, paikkaa ja tapaa ilmaisevan adverbin tunnus.
- Verbeillä on kaksi tunnusta, jotka valitaan lauseenosien järjestyksen mukaan.
  - *-a* on tekijäjohtoisen verbin tunnus.
  - *-u* on kohdejohtoisen verbin tunnus.

Päätteitä käyttämällä sanajuurista *bon-* ja *kitab-* voidaan helposti johtaa eri sanaluokkien sanoja.

- Pääte *-e* tekee sanajuuresta asian. Esim. sanan *bone* merkitys on 'hyvä asia', ja *kitabe* on 'kirjoitus'.

- Pääte *-i* tekee sanajuuresta laadun kuvauksen. Esim. *boni kitabe* merkitsee ‘hyvä kirjoitus’.
- Pääte *-o* tekee sanajuuresta ajan, paikan tai tavan kuvauksen. Esim. *bono kitabi* merkitsee ‘hyvin kirjoitettu’.
- Pääte *-a* tekee sanajuuresta tekijäjohtoisen toiminnan, jolla on kohde. Esim. *me bona kitabe* merkitsee ‘minä parannan (t. hyvennän) kirjoitusta’.
- Pääte *-u* tekee sanajuuresta kohdejohtoisen toiminnan, jonka huomion kohteena on, kelle tai mille asia tapahtuu, eikä se, kuka sen tekee. Esim. *kitabe bonu* merkitsee ‘kirjoitus parantuu’.

Vokaalipääte yksinkertaisesti vaihtetaan toiseen. Kaikkia päätteitä voi ainakin periaatteessa soveltaa kaikkiin sanajuuriin. Seuraavana on muutamia esimerkkejä erilaisista juurikäsitteistä.

- kouriintuntuva toiminta
  - *kitabe* ‘kirjoitus’ (substantiivi)
  - *kitabi* ‘kirjallinen, kirjoitettu’ (adjektiivi)
  - *kitabo* ‘kirjallisesti, kirjoittaen’ (adverbi)
  - *kitaba* ‘kirjoittaa’ (tekijäjohtoinen verbi)
  - *kitabu* ‘tulla kirjoitetuksi’ (kohdejohtoinen verbi)
- käsitteellinen toiminta
  - *fikre* ‘ajatus’ (substantiivi)
  - *fikri* ‘ajatuksellinen, ajateltu’ (adjektiivi)
  - *fikro* ‘ajatellen’ (adverbi)
  - *fikra* ‘ajatella’ (tekijäjohtoinen verbi)
  - *fikru* ‘tulla ajatelluksi’ (kohdejohtoinen verbi)
- kuvaus
  - *longe* ‘pituus’ (substantiivi)
  - *longi* ‘pitkä’ (adjektiivi)
  - *longo* ‘pitkästi’ (adverbi)
  - *longa* ‘pidentää, tehdä pitkäksi’ (tekijäjohtoinen verbi)
  - *longu* ‘pidentyä, tulla pitkäksi’ (kohdejohtoinen verbi)
- tunne
  - *suke* ‘ilo, mielihyvä’ (substantiivi)
  - *suki* ‘iloinen’ (adjektiivi)
  - *suko* ‘iloisesti, mielihyvin’ (adverbi)
  - *suka* ‘miellyttää’ (tekijäjohtoinen verbi)
  - *suku* ‘olla mieltynyt, tykätä’ (kohdejohtoinen verbi)
- väline
  - *hamar* ‘vasara’ (substantiivi)
  - *hamari* ‘vasaramainen’ (adjektiivi)
  - *hamaro* ‘vasaroiden, vasaralla’
  - *hamara* ‘vasaroida’ (tekijäjohtoinen verbi)
  - *hamaru* ‘tulla vasaroiduksi’ (kohdejohtoinen verbi)

Ilmiselvä lauserakenne

Panlinguen lauserakenne on ilmiselvä sanaluokkien vokaalitunnusten ansiosta. Lukija näkee lauseen rakenteen päätteistä, vaikka hän ei edes tietäisi sanojen merkitystä. Katso esimerkiksi seuraavaa lausetta, jonka sanavartalot on piilotettu ja vain vokaalipäätteet on jätetty näkyviin.

```
▒▒e ▒▒▒a ▒▒i ▒▒e.
```

Muissa kielissä yleensä pelkkien loppuvokaalien perusteella ei voi tietää mitään, mutta panlinguessa ne paljastavat koko lauseen rakenteen. Ensiksi, lauseen sanojen sanaluokat tiedetään loppuvokaaleista. Ensimmäinen sana on substantiivi, koska se päättyy *e*:hen, toinen sana on verbi, koska se päättyy *a*:han, ja kaksi viimeistä sanaa ovat adjektiivi ja substantiivi päätteinään *-i* ja *-e*. Toiseksi, lauseenjäsenet voidaan päätellä sanaluokkien perusteella. Lauseessa on subjekti, joka on ensimmäinen substantiivi, predikaatti, joka on verbi, ja objekti, joka sisältää adjektiivista ja substantiivista koostuvan substantiivilausekkeen. Lauseen sanajärjestys on siis subjekti–verbi–objekti.

```
     ▒▒▒e        ▒▒▒▒a      ▒▒▒i        ▒▒▒e.
      │           │          │           │
┌─────────────┐ ┌─────────┐ ┌──────────┐ ┌──────────────┐
│ substantiivi│ │ A-verbi │ │adjektiivi│ │ substantiivi │
└─────────────┘ └─────────┘ └──────────┘ └──────────────┘
      │           │          └──────────┬──────────┘
      │           │                     │
┌─────┴─────┐   ┌─────┴─────┐       ┌─────┴─────┐
```

```
│ subjekti │  │predikaatti│     │  objekti  │
└──────────┘  └───────────┘     └───────────┘
```

Vokaalipäätteet muodostavat lauseen kieliopillisen rakenteen, ja lauseen merkitys perustuu sanavartaloihin. Sanavartalo on sana ilman päätettä, kuten *bach-* 'lapsi', *kitab-* 'kirjoitus', *long-* 'pitkä' ja *letr-* 'kirje'. Sanavartalo ja sanaluokkapääte muodostavat yhdessä kokonaisen sanan, like *bache* 'lapsi' (substantiivi) ja *kitaba* 'kirjoittaa' (verbi). Merkitykselliset vartalot ja rakenteelliset päätteet muodostavat yhdessä kokonaisen lauseen, jolla on määrätty merkitys.

```
▒▒▒▒e   ▒▒▒▒▒▒a    ▒▒▒▒i ▒▒▒▒e.
bache   kitaba    longi letre.
'Lapsi kirjoittaa pitkän kirjeen.'
```

Vapaa sanajärjestys

Panlinguen sanajärjestys on vapaa joustavan kieliopillisen rakenteen ansiosta.

Panlinguessa lauseen pääjäsenet eli subjekti, verbi ja objekti voidaan panna mihin tahansa järjestykseen. Se on hyvä asia, koska sillä tavalla panlingue voi muistuttaa eri kieliä, joissa on eri sanajärjestys. Subject–verbi–objekti-järjestys on maailman yleisin puhujien määrän perusteella, mutta subjekti–objekti–verbi-järjestys kielten määrän perusteella. Seuraavissa taulukoissa on esimerkkejä eri sanajärjestyksistä eri kielissä – ja siitä miten joustava sanajärjestys on panlinguessa!

Kieli	Subjekti	Verbi	Objekti
Englanti:	*The child*	*writes*	*a letter*
Ranska:	*L'enfant*	*écrit*	*une lettre.*
Espanja:	*El niño*	*escribe*	*una carta.*
Saksa:	*Das Kind*	*schreibt*	*einen Brief.*
Kiina:	*Háizi*	*xiě*	*xìn.*
Malaiji	*Anak*	*menulis*	*surat.*
Suomi	*Lapsi*	*kirjoittaa*	*kirjeen.*
Panlingue:	***bache***	***kitaba***	***letre.***

Kieli	Subjekti	Objekti	Verbi
Turkki:	*Çocuk*	*mektubu*	*yazar.*
Hindi:	*bacca*	*patr*	*likhata hai.*
Japani:	*kodomo wa*	*tegami o*	*kakimasu.*
Suomi:	*Lapsi*	*kirjeen*	*kirjoittaa.*
Panlingue:	***bache***	***letre***	***kitabu.***

Kieli	Verbi	Subjekti	Objekti
Arabia:	*yaktab*	*al-tifl*	*risālatan*
Tagalog:	*Nagsusulat*	*ang bata*	*ng liham.*
Suomi:	*Kirjoittaa*	*lapsi*	*kirjeen.*
Panlingue:	***kitabu***	***bache***	***letre.***

Useimmissa kielissä on vain yksi normaali sanajärjestys, ja monissa vain yksi järjestys on ylipäänsä mahdollinen. Esimerkiksi englannissa ei ikinä voi sanoa subjekti–objekti–verbi-sanajärjestyksellä *the child the letter writes*, vaan se on yksiselitteisesti väärin. Suomen kielessä eri sanajärjestykset ovat mahdollisia objektin monimutkaisen taivutuksen ansiosta (esim. *kirje* : *kirje-ttä*, *käsi* : *kät-tä*, *jalka* : *jalka-a*). Sen sijaan panlinguessa taivutetaan verbiä.

Panlinguen sanajärjestys on muutenkin vapaa keskimääräistä vapaampi. Esimerkiksi adjektiivi voi olla substantiivin edellä tai jäljessä. Panlinguessa voi sanoa yhtä hyvin *bache suki* tai *suki bache*, kun halutaan sanoa 'iloinen lapsi'. Muissa kielissä yleensä vain toinen järjestys on normaali tai edes mahdollinen. Suomessa ja englannissa adjektiivi tulee ensin: *iloinen lapsi*, **a happy child. *Espanjassa järjestys on päinvastainen:* un niño feliz*. Panlingue sallii molemmat.

Panlingue mahdollistaa jopa samanvartaloiste prepositiot ja postpositiot. Kielen joustavuus on vertaansa vailla! # Substantiivit

Taipumattomia

Asiansanat nimeävät esineitä ja asioita. Panlinguessa niihin ei sisälly lukumäärä, joten erillisiä yksikkö- ja monikkomuotoja ei ole.

petre = kivi tai kiviä
meze = pöytä tai pöytiä
kurse = tuoli tai tuoleja
suy = vesi, vettä

Usein lukumäärä tiedetään, koska se on aikaisemmin mainittu samassa asiayhteydessä tai koska se on yleisessä tiedossa. Esimerkiksi sanalla **sol** tarkoittaa yleensä aurinkokuntamme ainoaa aurinkoa ja **lun** maapallon ainoaa kuuta.

Luku

Substantiiveilla on sama muoto yksikössä ja monikossa.

Substantiivin toistaminen on helppo tapa ilmaista monikkoa.

petre petre = kiviä, paljon kiviä
xinge xinge = tähtiä, paljon tähtiä

Suku

Panlinguessa ei ole kieliopillista sukua (eli maskuliinia, feminiiniä tai neutria).

Tietyillä sanoilla on *luonnollinen suku*. Esimerkiksi **fem** (nainen) on feminiini ja **man** (mies) on maskuliini.

2.4. Yhdyssanat

Kaksi tai useampia sanoja voidaan liittää yhdyssanaksi käyttämällä sanavartaloiden välissä yhdysvokaalia -o-. Mikäli jälkimmäinen sana alkaa vokaalilla, yhdysvokaalia ei käytetä.

Yhdyssanan viimeinen sana on tärkein ja se määrää koko yhdyssanan sanaluokan. Sitä ennen tulevat sana ainoastaan muokkaavat pääsanan merkitystä.

solonur = auringon valo
lunonur = kuun valo
lunopetre = kuukivi

Adjektiivit

Määrite on sana, joka muokkaa tai tarkentaa toisen sanan merkitystä, esim. hyvä, huono, nopea.

Substantiivin määrite

Adjektiivi eli laatusana on sana, joka muokkaa substantiivin merkitystä. Panlinguessa adjektiivit ovat yleensä pääsanaa ennen.

novi gare – uusi auto
rapidi gare – nopea auto
day meze = iso pöytä
gaw meze = korkea pöytä
bon kurse = hyvä tuoli

Adjektiivi voi olla myös substantiivin jälkeen. Monesti tällainen rakenne on luettavissa kokonaisena virkkeenä, jossa ei ole käytetty olla-verbiä.

gare novi. – Auto on uusi.
bagre rapidi. – Tiikeri on nopea.

Luonnollisesti laatusanoja voi olla asiansanan kummallakin puolella.

novi gare rapidi. = Uusi auto on nopea.

Verbin määrite

Adverbi määrittää teonsanaa, adjektiivia tai toista adverbia.

Tavan adverbit ovat verbin vieressä tai lauseen lopussa.

me *bono* sona. = Minä *hyvin* nukun.
me sona *bono*. = Minä nukun *hyvin*.
te baxa panlingue *bono*. = Sinä puhut panlingueta *hyvin*.

Adverbit

Määritteen määrite

Määrite voi määritellä myös toista määritettä. Esimerkiksi **day** (suuri) ja **lil** (pieni) voivat toimia adverbeina.

day ren = iso henkilö
lil ren = pieni henkilö
sundari ren = kaunis henkilö

dayo sundari ren = suuresti (eli hyvin) kaunis henkilö
lilo sundari ren = pienesti (eli vähän) kaunis henkilö

Kun halutaan käyttää kahta määritettä erikseen, niiden väliin ei tarvitse panna sanaa **e** (ja).

lili sundari ren = pieni, kaunis henkilö

Vertailu

Sekä adjektiiveja että adverbeja voi verrata.

- **max** : enemmän, -mpi
- **maxim** : eniten
- **min** : vähemmän
- **minim** : vähiten
- **samo** : yhtä

Pikkusana **ko** suhteuttaa vertailevan adverbin vertailtavaan asiaan.

me si max bon ko te. = Minä olen parempi kuin sinä.
te loga samo bono ko me. = Sinä puhut yhtä hyvin kuin minä.

Määritteen pääte

Määritteen tunnus on **-i**. Tätä päätettä käytetään aina, kun adjektiivi on johdettu verbiä tai substantiivia tarkoittavasta sanavartalosta. Esim. **logi** *puhuttu*, **suki** *tyytyväinen*, **kitabi** *kirjallinen*.

Päätettä ei käytetä eräiden sellaisten sanavartaloiden kanssa, jotka ilmaisevat laatua ja jotka päättyvät helposti äännettävään konsonanttiin. Esim. **bon** (*hyvä*), **day** (*suuri*), **lil** (*pieni*).

Lukusanat

Määrää ilmoittava lukusana tulee ennen laatusanaa ja asiansanaa.

un xing = yksi tähti
dul xing = kaksi tähteä
tin xing = kolme tähteä
xaw xing = vähän tähtiä
multi xing = paljon tähtiä

un day kurse = yksi iso tuoli
dul day kurse = kaksi isoa tuolia
tin bon kurse = kolme hyvää tuolia

Järjestysluvut ovat tavallisia lukusanoja, jotka vain asetetaan asiansanan perään.

fen un. = Ensimmäinen osa. **fen dul.** = Toinen osa. **fen tin.** = Kolmas osa.

Perusluvut ovat:

- 0 **nol**
- 1 **un**
- 2 **dul**
- 3 **tin**
- 4 **car**
- 5 **lim**
- 6 **sis**
- 7 **seti**
- 8 **bati**
- 9 **noy**

Suuremmat luvut muodostetaan yksinkertaisesti asettamalla luku toisensa perään – ihan samalla tavalla kuin ne kirjoitetaan matematiikan universaalilla kielellä.

- 10 **un nol** tai **des**
- 11 **un un**
- 12 **un dul**
- 13 **un tin**
- 20 **dul nol**
- 21 **dul un**
- 22 **dul dul**
- 100 **un nol nol** tai **hon**
- 101 **un nol un** tai **hon un**
- 200 **dul nol nol** tai **dul hon**

999:tä suuremmat luvut käyttävät kansainvälisen SI-järjestelmän sanastoa. Siis esimerkiksi **kilo** tarkoittaa tuhatkertaisuutta.

- 1000 **kilo**
- 1 000 000 **mega**
- 1 000 000 000 **giga**
- 1 000 000 000 000 **tera**
- 1015</sup**peta**
- 1018</sup**eksa**
- 1021</sup**zeta**
- 1024</sup**yota**

Pronominit

Persoonapronominit

me – minä
te – sinä
le – hän, se
mome – me
tote – te
lole – he

Persoonapronominit korvaavat kokonaisia lausekkeita.

un jovani boy sa dome. *le* duga buke. – *Yksi nuori poika on kotona. Hän lukee kirjaa.*

Refleksiivipronomini

ze = itse

Refleksiivipronominia **ze** käytetään sellaisenaan kaikissa persoonissa.

me vida ze = Minä näen itseni. **le vida ze** = Hän näkee itsensä. **mome vida ze.** = Me näemme itsemme.

Sen omistusmuoto on **zi**.

le vida zi muke sa mirer. = Hän näkee kasvonsa peilissä.

Osoittava pronomini

Osoittava pronomini on:

ye – tämä, nämä
we – tuo, nuo

me wana ye. – Minä haluan tämän.
le wana we. – Hän haluaa tuon.

I-päätteistä muotoa käytetään substantiivin edellä eli kun osoittava pronomini on adjektiivin kaltainen.

yi maw – tämä kissa
wi maw – tuo kissa

Kysymyspronominit

ke on yleiskäyttöinen kysymyspronomini. Se vastaa suomen sanoja *mikä* ja *kuka*.

ke? = Mikä?

Adjektiivimuotoa **ki** käytetään kysymään *mikä* tai *kumpi*. **ki xey?** = Mikä esine? **ki ren?** = Kuka? (Mikä henkilö?)
ki zaman? = Milloin? (Mikä hetki?) **ki yang?** = Miten? (Mikä tapa?)

Verbit

Yleistä

Verbi tarkoittaa tekemistä tai tapahtumista, esim. syödä, puhua, katsoa, ajatella.

Panlinguessa verbejä on kahta lajia: a-päätteisiä verbejä ja u-päätteisiä verbejä. Pääte ratkaisee sanajärjestyksen lauseenosien eli subjektin ja objektin suhteen.

A-päätteiset verbit

A-päätteiset verbit seuraavat tätä kolmiomaista kaavaa.

```
  V
 ↗ ↘
S ← O
```

SVO-järjestys

Panlinguessa yleisin sanajärjestys on subjekti-verbi-objekti eli SVO. Tässä sanajärjestyksessä siis subjekti tulee ensin, sitten verbi ja viimeisenä objekti.

```
subjekti-verbi-objekti
```

```
  V
 ↗ ↘
S   O
```

Esimerkkejä:
me vida lole. = Minä näen heidät.
te beka ban. = Sinä leivot leipää.

OSV-järjestys

Kolmion toinen sanajärjestys on OSV. Se on yleinen kysymyslauseissa ja sivulauseissa.

```
objekti-subjekti-verbi
```

```
  V
 ↗
S ← O
```

Esimerkkejä:
ke te vida? = Mitä sinä näet?
me yama ban, jo te beka. = Minä syön leipää *jonka sinä leivoit.*

6.2.3. VOS-järjestys Kolmion kolmas sanajärjestys on VOS, jota käytetään harvoin.

```
verbi-objekti-subjekti

  V
   ↘
S ← O
```

Esimerkkejä:
yama ban me. = Syön leipää minä.
vida me te. = Näet minut sinä.

U-päätteiset verbit

U-päätteiset verbit seuraavat tätä kolmiomaista kaavaa.

```
  V
 ↗ ↘
O ← S
```

SOV-järjestys

SOV on usein käytetty vaihtoehto SVO-järjestykselle.

```
subjekti-objekti-verbi

  V
 ↗
O ← S
```

Esimerkkejä:
me lole vidu. = *Minä heidät näen.*
te ban beku. = *Sinä leipää leivot.*

6.3.2. OVS-järjestys OVS on yleinen “passiivissa” lauseissa.

```
objekti-verbi-subjekti

  V
 ↗ ↘
O   S
```

Esimerkkejä:
ban beku te. = Leipää leivot sinä.
ban beku. = Leipää leivotaan.
te vidu me. = Sinut näen minä.
te vidu. = Sinut nähdään.

VSO-järjestys

VSO-järjestys on harvinainen mutta mahdollinen.

```
verbi-subjekti-objekti

  V
   ↘
O ← S
```

Passiivilauseet

Passiivilausekkeessa on vain objekti ja verbi, mutta subjektia ei mainita.

me vidu. = Minut nähdään.
ban beku. = Leipää leivotaan.
kupe kaputu. = Kuppi särkyy. (Kuppi särjetään.)

Verbin päätteet

Kaikkien verbien päätteenä on **-a** tai **-u**.

Prepositiot

Ajan ja paikan prepositiot

Panlinguessa on kolme aikaa ja paikkaa ilmaisevaa prepositiota.

1. **sa** = paikka tai ajanhetki yleensä: -ssa, -lla, luona
2. **du** = lähtöpaikka tai -aika: -sta, -lta, luota, lähtien
3. **pa** = määräpaikka tai -aika: -Vn, -lle, luokse, asti

Prepositioita ei tarvitse käyttää aina. Monesti teonsana kertoo tarpeeksi.

me laya dome. = Minä tulen kotiin.
te sida kurse. = Sinä istut tuolia (tuolilla).
le lala sofa'. = Hän makaa sohvaa (sohvalla).
fix nata daria. = Kalat uivat vettä (vedessä).
jenger marca daw. = Soturit kävelevät tietä (tiellä).

Prepositio aloittaa prepositiolausekkeen. Yksinkertaisissa tapauksissa pronomini tai substantiivi täydentää preposition.

me sa hotel. = Minä (olen) hotellissa.
me sona sa hotel. = Minä nukun hotellissa.
me sona ya xam pa subá. = Minä nukun illasta aamuun.
me safara ya london pa paris. = Minä matkustan Lontoosta Pariisiin.

Myös toinen lause voi toimia preposition täydennyksenä. Silloin kyseessä on ajan ilmaus.

me denga ya te enda. = Minä odotan sinun lähdöstä lähtien.
me denga pa te laya dome. = Minä odotan siihen asti, kun tulet kotiin.
me denga sa te sona. = Minä odotan kun sinä nukut.

sa **sa** on monikäyttöinen prepositio. Sen perusmerkitys on "kanssa", mutta se kattaa myös paljon muita merkityksiä.

me stasa sa dome.
Minä seison talon luona.

me loga sa panlingue.
Minä puhun panlingueksi.

me loga sa doste sa panlingue sa fon.
Minä puhun ystävien kanssa panlingueta puhelimessa.

Verbit preposition asemassa

Monesti verbit täyttävät saman aseman kuin sijamuodot, prepositiot ja postpositiot suomessa.

me kata ban. = Minä leikkaan leipää.
me kata ban, uza caku. = Minä leikkaan leipää, veistä käyttäen. (Minä leikkaan leipää veitsellä.)

me denga dura dul hor. = Minä odotan, kaksi tuntia kestäen. (Minä odotan kahden tunnin ajan.)

Tässä on joitakin verbejä, joita voi käyttää prepositioiden asemasta:

bada = seurata; perässä, jälkeen
dura = kestää, viedä, kuluttaa aikaa; aikana, kuluessa
jungu = olla keskellä; keskellä, joukossa
loka = sijaita; -ssa, -lla

sirka = ympäröidä; ympärillä
supra = ylittää; -lla, päällä, yllä

Verbi ilman prepositiota

Panlinguessa prepositioita käytetään vähemmän kuin suomessa ja englannissa. Monesti lauseen pääverbi ilmaisee asian jo riittävän tarkasti.

me laya dome. = Minä tulen kotiin.
te sida kurse. = Sinä istut tuolia (tuolilla).
le lala sofa'. = Hän makaa sohvaa (sohvalla).
fix nata daria. = Kalat uivat merta (meressä).
jenger marca daw. = Sotilaat marssivat tietä (tiellä).

Vertailun prepositio

Prepositio **ko** ilmaisee tapaa. Se vastaa suomen sanoja *kuin* ja *kuten*.

me jana panlingue ko gur. = Minä osaan panlingueta kuin/kuten mestari.

ko muodostaa vertailusuhteen verbin tai adjektiivin ja vertailtavan asian kesken. Edellisessä esimerkissä **jana** (osata) on verbi ja **gur** (mestari) on vertailukohta.

Sanaa **ko** käytetään myös adjektiivien vertailemisessa.

bace si min day ko pape. = Lapsi on pienempi kuin isä.
law pape si sam day ko pape. = Isoisä on yhtä iso kuin isä.

ko suhteuttaa vertailevia adverbeja – **max** (enemmän), **min** (vähemmän) ja **sam** (yhtä) – vertailtavaan asiaan, joka oli ylläolevissa esimerkeissä **pape** (isä).

Oppikurssi

Esittäytyminen

Keskustelu

☻: **te si ke?** = Kuka sinä olet?
☺: **me si yusef. te si ke?** = Olen Yusef. Kuka sinä olet?
☻: **me si maria. le si ke?** = Olen Maria. Kuka hän on?
☺: **le si mi doste.** = Hän on minun ystäväni.
☻: **li nam si ke?** = Mikä hänen nimensä on?
☺: **li nam si sarah.** = Hänen nimensä on Sara.

Kielioppia

Panlinguen lauseet noudattavat tavallisesti teema-kommentti-rakennetta. Teema osoittaa kenestä tai mistä puhutaan. Kommentti kertoo jotakin uutta teemasta. Esimerkiksi lauseessa **le si me ya doste** teema on **le** (hän), ja sitä seuraa kommentti **si me ya doste** (on minun ystäväni).

Sanan **si** voi kääntää olla-verbiksi. Samaa sanaa käytetään sellaisenaan kaikissa persoonissa. Kieltomuodossa käytetään sen sijasta sanaa **no**, joka tarkoittaa *ei*.

le si sarah. = Hän on Sara.
le no sarah. = Hän ei ole Sara.

maw si hewan. = Kissa on eläin.
dom no hewan. = Talo ei ole eläin.

Harjoituksia

Käännä seuraavat lauseet suomesta panlingueksi. Oikeat vastaukset ovat sananston jälkeen.

1. Who are you?
2. I am Thomas.
3. Who is your friend?
4. She is Sara.

5. What is your name?
6. My name is ……..

Sanasto

me minä. **mi** minun.
te sinä. **ti** sinun.
le hän tai se. **li** hänen, sen.
ke mikä tai kuka.
si kyllä. **no** ei.
bon hyvä. **doste** ystävä. **nam** nimi.
fem nainen. **man** mies.
maw kissa. **hewan** eläin

Harjoitusten vastaukset

1. te si ke?
2. me si tomas.
3. ti doste si ke?
4. le si sarah.
5. ti nam si ke?
6. mi nam si ……..

Tervehtiminen

salam = Terve!

Näin ihmiset tervehtivät toisiaan panlingueksi. He sanovat **salam**. Samaa sanaa voi käyttää sekä tervehtimiseen että hyvästelemiseen.

salam = Näkemiin!

Sana **salam** tarkoittaa tervehdystä. Se on alkujaan arabian kielen sana, joka tarkoittaa *hyvinvointia* ja *rauhaa*, ja se on yleinen tervehdys monessa maailman kolkassa, erityisesti Afrikassa ja Aasiassa. Panlingue on keinotekoinen maailmankieli, joka lainaa sanoja maailman kaikista osista.

Sanan **salam** verbimuoto on **salama**, “tervehtiä”.

me salama te. = Minä tervehdin sinua.
te salama me. = Sinä tervehdit minua.

Nämä ovat aktiivisia lausekkeita. Aktiivissa lausekkeissa tekijä eli subjekti tekee teon eli verbin kohteelle eli objektille. Siis lauseessa **me salama te** ensimmäinen sana, **me**, on subjekti, **salama** on verbi, ja **te** on objekti. Juuri tämä järjestys, subjekti, verbi ja objekti, on normaali sanajärjestys panlinguessa.

Lauseen sanajärjestys: Subjekti + verbi + objekti

Panlinguen persoonapronominit ovat: **me** = minä, **te** = sinä, ja **le** = hän, se. Huomasithan että pronominit pysyivät koko ajan samoina edellisissä esimerkkilauseissa? Panlinguen sanat eivät taivu sijamuodoissa. Ne pysyvät koko ajan samoina riippumatta siitä, mikä niiden asema lauseessa on.

Panlinguessa lauseita voi lyhentää jättämällä pois ilmeiset pronominit.

me salama te! = Minä tervehdin sinua.
salama te! = Tervehdin sinua! (On ilmiselvää että puhuja tervehtii.)
salama! = Tervehdys! (On ilmiselvää että kuulijaa tervehditään.)

Lauseen **salam(a) te** malli on kätevä, kun ihmisiä tervehditään nimen, sukulaisuussuhteen, ammatin tai muun roolin mukaan.

salam toni! = Terve, Toni!
salam mame! = Hei, äiti!
salam pape! = Hei, isä!
salam xefe! = Terve, pomo!

Toinen yleinen tervehdys on **halow**. Se on myös hyvin kansainvälinen ja maailmalla laajasti tunnistettu tapa tervehtiä ihmisiä.

halow! = Hei! / Haloo! / Hello!

Harjoituksia

Käännä seuraavat lauseet suomesta panlingueksi. Oikeat vastaukset ovat sananston jälkeen.

1. Sinä tervehdit häntä.
2. Äiti tervehtii isää.
3. Hei äiti!
4. Näkemiin!

Sanasto

salam, halow tervehdys, terve, hei.
mame äiti, mamma. **pape** isä. **xefe** pomo, päällikkö.

Harjoitusten vastaukset

1. te salama le.
2. mame salama pape.
3. salam mame!
4. salam!

Pyytäminen

Keskustelu

☻: **salam!** = Hei!
☺: **salam! pliza sida.** = Hei! Istu, ole hyvä!
☻: **danke.** = Kiitos.
☺: **pliza yama kafe u cay.** = Joisitko kahvia tai teetä?
☻: **me yama cay. danke.** = Minä juon teetä. Kiitos.
…
☺: **pliza salama ti mame!** = Kerropa terveisiä äidillesi!
☻: **me salama le. salam!** = Min kerron. Hei hei!
☺: **salam!** = Hei hei!

Kielioppia

Panlinguen persoonapronominit ovat: **me** = minä, **te** = sinä, ja **le** = hän. Kuten suomessa, myös panlinguessa persoonapronomineilla ei jaotella sukupuolta. Kaikkia edellä mainittuja persoonapronomineja käytettään seuraavassa esimerkkilauseessa.

me pliza te salama le. = Minä pyydän sinua tervehtimään häntä.

Lauseessa on niin sanottu *saranarakenne*. Ensimmäinen verbi, **pliza** = pyytää, saa kohteekseen sanan **te**, joka toimii samaan aikaan toisen verbin, **salama** = tervehtiä, tekijänä. Sen kohteena on **le**. Niinpä sanalla **te** on kaksi roolia: (1) ensimmäisen verbin kohde eli objekti ja (2) toisen verbin tekijä eli subjekti. Se toimii siis ikään kuin saranana kahden verbin välissä.

Saranarakenne: subjekti + verbi^1 + object/subjekti + verbi^2 + objekti

Saranarakennetta käytetään yleisesti panlinguessa.

Muistatko, että panlinguessa on sallittua jättää pronomini pois silloin, kun se tunnetaan ilman muuta? Toisin sanoen puhuja voi turvallisin mielin olettaa, että kuulijat tietävät mistä tai kenestä hän puhuu, eikä hänen tarvitse jatkuvasti toistaa niitä. Tällä tavalla lauseista voi tehdä lyhyempiä.

me pliza te salama le. = Minä pyydän sinua tervehtimään häntä.
pliza salama le. = (Pyydän,) tervehdi häntä.

Huomasitko miten sanan **pliza** rooli muuttui hieman kahdessa edellisessä lauseessa? Sanan merkitys ei muuttunut, mutta sen käyttötapa muuttui. Eräissä kielissä pyyntöjen muodostamiseen käytetään apusanaa kuten englannissa *please* ja saksassa *bitte*. Suomessa käytetään ilmaisua "ole hyvä" tai verbin isi-muotoa. Sen sijaan panlinguessa käytetään yksinkertaisesti pyytämistä tarkoittavaa verbiä yksinään, sillä kuulija toki tietää kuka pyytää.

Lauseen **pliza salama le** rakennetta voi hyödyntää kaikenlaisten kohteliaiden pyyntöjen ilmaisemiseen.

pliza sida. = Istu, ole hyvä.
pliza dona kafe. = Antaisitko kahvia.
pliza dona cay. = Antaisitko teetä.
pliza yama cay. = Ottaisitko teetä.
pliza safa kamare. = Siivoaisitko huoneen.

Käskyt aloitetaan sanalla **komanda** = käskeä, komentaa. Käskylauseiden rakenne on sama kuin pyyntölauseiden.

komanda dona cay. = Anna teetä!
komanda safa kamare. = Siivoa huone!

Käytännössä napakat käskyt voi tehdä myös pelkällä verbillä ja käskevällä äänellä.

safa le! = Siivoa se!

Harjoituksia

Käännä seuraavat lauseet panlingueksi. Oikeat vastaukset ovat sanaston jälkeen.

1. Hän juo teetä.
2. Pomo pyysi häntä istumaan.
3. Ota kahvia tai teetä (ole hyvä).
4. Äiti pyysi minua siivoamaan huoneen.
5. Pomo istuu ja juo kahvia.
6. Tervehdi pomoa!

Sanasto

cay tee. **pliza** pyytää; ole hyvä. **dona** antaa. **danke** kiitos. **i** ja. **kafe** kahvi. **kamare** huone. **orda** käskeä, komentaa. **u** tai, vai. **safa** siivota. **sida** istua. **yama** syödä tai juoda.

Harjoitusten vastaukset

1. le yama cay.
2. xefe pliza le sida.
3. pliza yama kafe u cay.
4. mame pliza me safa kamare.
5. xefe sida i yama kafe.
6. (komanda) salama xefe!

“Kyllä vai ei” -kysymykset

Keskustelu

☻: **salam! eska te yama kafe u cay?** = Terve! Joisitteko kahvia vai teetä?
☺: **cay.** = Teetä.
☻: **i te?** = Entä sinä?
○: **me no baxa panlingue…** = En osaa panlingueta…
☻: **pardon! eska le yama cay?** = Anteeksi! Haluaisiko hän teetä?
☺: **no. le no yama cay. le yama kafe.** = Ei, hän ei juo teetä. Hän juo kahvia.
☻: **eska te yama supe?** = Saisiko olla keittoa?
☺: **si.** = Kyllä.
☻: **eska le yama supe?** = Haluaisiko hän keittoa?
☺: **no.** = Ei.
☻: **danke. me dona un cay i un kafe i un supe sa bade da des minute.** = Kiitos. Minä tuon yhden teen, yhden kahvin ja yhden keiton kymmenen minuutin päästä.

Kysyminen

Kysymykset joihin vastataan “kyllä” ja “ei” muodostetaan samalla saranarakenteella kuin pyynnöt, joissa käytetään sanaa **pliza**. Kysymyslauseet aloitetaan sanalla **eska** = kysyä.

me eska te yama cay. = Minä kysyn, juotko sinä teetä. **eska te yama cay?** = Juotko sinä teetä?
eska yama cay? = Juotko teetä?

Pyynnöt on yleensä osoitettu ihmiselle, joille puhutaan, mutta kysymykset usein koskettavat muita ihmisiä. Sen vuoksi kysymyslauseeseen jätetään yleensä jälkimmäinen pronomini jäljelle. Sen voisi jättää pois vain kun on ilmiselvää, ketä kysymys koskee.

eska le yama cay? = Juoko hän teetä?
eska te yama supe? = Syötkö sinä keittoa?
eska mome yama suy? = Juommeko me vettä?

Tietysti myös yleis- ja erisnimiä voi käyttää kysymyksissä.

eska xefe yama kafe? = Juoko päällikkö kahvia?
eska pape safa kamare? = Siivoaako isä huoneen?
eska niki baxa panlingue? = Puhuuko Niki panlingueta?

Vastaaminen

Kyllä-vai-ei kysymyksiin vastaan **si** = kyllä, tai **no** = ei.

– **eska te yama supe?** = Syötkö sinä keittoa?
– **si.** = Kyllä.
– **eska le yama supe?** = Syökö hän keittoa?
– **no.** = Ei.

Vastata voi myös perusteellisemmin.

– **eska te yama kafe?** = Juotko sinä kahvia?
– **si. me yama kafe.** = Kyllä. Minä juon kahvia.
– **eska le yama kafe?** = Juoko hän kahvia?
– **no. le no yama kafe.** = Ei. Hän ei juo kahvia.

Toinen tapa vastata myöntävästi on kysymyksen verbin toistaminen.

– **eska te yama suy?** = Juotko sinä vettä?
– **yama.** = Juon.

Harjoituksia

Käännä seuraavat lauseet panlingueksi.

1. Puhutko panlingueta?
2. Kyllä minä puhun panlingueta.
3. Juoko äiti kahvia?
4. Ei, hän ei juo kahvia.
5. Syökö hän keittoa?
6. Ei syö.

Sanasto

bade jälkeen. **pardon** anteeksi. **minute** minuutti. **no** ei. **baxa** puhua kieltä. **suy** vesi. **supe** keitto, soppa. **un** yksi (1). **des** kymmenen. **eska** kysyä. **si** kyllä.

Harjoitusten vastaukset

1. eska te baxa panlingue?
2. si. me baxa panlingue.
3. eska mame yama kafe?
4. no. le no yama kafe.
5. eska le yama supe?
6. (le) no yama.

Ein sanominen

Edellisellä tunnilla opitte vastaamaan kysymyksiin **si** ja **no**. on siis kieltosana. Kun verbin eteen lisätään **no**, myöntölauseesta tulee kieltolause.

me salama te. = Minä tervehdin sinua.
me no salama te. = Minä en tervehdi sinua.

Käsitteellisesti kieltäminen tarkoittaa kielletyn sanan olemattomaksi toteamista. Lauseessa **me no salama te** kieltosana **no** kieltää tervehtimisen olemassaolon. Panlinguessa kieltosana vaikuttaa aina seuraavaan sanaan. Siis eri asiat tulevat kielletyksi, kun kieltosanan paikka lauseessa muuttuu.

me pliza te safa kamare. = Minä pyydän sinua siivoamaan huoneen.
me no pliza te safa kamare. = Minä EN pyydä sinua siivoamaan huonetta.
me pliza te no safa kamare. = Minä pyydän sinua ETTET siivoa huonetta.

Kielletty sana voi olla mitä tahansa tyyppiä: verbi, pronomini, substantiivi, adjektiivi tai jopa lukusana.

le no tena maw. = Hän ei omista kissaa.
le tena no maw, a waf. = Hän ei omista kissaa vaan koiran.
no le, a me tena maw. = Ei hän vaan minä omistan kissan.
me tena no un, a dul maw. = Minula ei ole yhtä vaan kaksi kissaa.

Harjoituksia

Käännä seuraavat lauseet panlingueksi.

1. Hän ei siivonnut huonetta.
2. Yksi kuppi ei ole tyhjä.
3. Kaksi koiraa ei syö keittoa.
4. Hän ei omista koiria ja kissoja.
5. Pomo juo teetä mutta ei kahvia.
6. Äiti ei omista koiraa vaan kaksi kissaa.

Sanasto

kupe kuppi, muki, lasi. **hali** tyhjä. **ada** omistaa. **maw** kissa. **waf** koira. **dul** kaksi. **nol** nolla. **a** mutta, vaan.

Harjoitusten vastaukset

1. le no safa kamare.
2. un kupe no hali.
3. dul waf no yama supe.
4. le no tena waf i maw. / le tena no waf i no maw.
5. xefe yama cay a no kafe.
6. mame tena no waf a dul maw.

Muita kysymyksiä

Asioiden kysymiseen käytetään kysymyssanoja **ke** ja **ki**, jota tarkennetaan muilla sanoilla.

le si ke? = Mikä se on? / Kuka hän on?
le si ki ren? = Kuka (henkilö) hän on?
le si ke xey? = Mikä (asia) se on?

ki ren laya? = Kuka tulee? (**ren** = henkilö)
ki zaman te yama? = Mihin aikaan sinä syöt? (**zaman** = aika)
ki yang se dansa? = Miten tanssitaan? (**yang** = tapa)

Miksi-kysymykset aloitetaan sanomalla **ke saba** = minkä vuoksi.

ke saba te suku maw? = Minkä takia sinä tykkäät kissoista?

Miksi-kysymykseen vastataan panemalla sana **sabu** ennen syytä. **sabu** on todellisuudessa passiivinen verbi, joka tarkoittaa *aiheutua*.

ke saba te suku maw? = Minkä takia sinä tykkäät kissoista?
sabu lole kaway. = Sen takia että ne ovat söpöjä.

Sanaa **sabu** voi käyttää syyn ilmaisemiseen silloinkin, kun ei vastata kysymykseen.

me suku maw sabu lole kaway = Minä tykkään kissoista sen takia että ne ovat söpöjä.

Harjoituksia

1. Kuka tykkää keitosta?
2. Isä tykkää.
3. Milloin hän tulee?
4. Kymmenen minuutin päästä.
5. Miksi hän ei juo?
6. Koska hän ei tykkää kahvista.

Sanasto

dansa tanssia. **laya** tulla. **ren** henkilö. **suku** tykätä, pitää. **yang** tapa. **zaman** aika.

Harjoitusten vastaukset

1. ki ren suku supe?
2. pape suku.
3. ki zaman le laya?
4. sa bade da des minute.
5. ke saba le no yama?
6. sabu le no suku kafe.

Mennyt, nykyinen ja tuleva

Expressing time

Panlinguen kaikki verbit ovat taipumattomia. Jokaisella verbillä on siis vain yksi muoto, jota käytetään kaikissa aikamuodoissa. Ne siis muistuttavat joitakin suomen kielen verbejä, kuten imuroida ja nauttia, jotka ovat kaikissa aikamuodoissa samoja tietyissä persoonissa.

me funocupa. = Minä imuroin (äsken/nyt/pian).

Ero on siinä, että kaikki panlinguen verbit ovat sellaisia! Esimerkiksi **me yama ban** voi tarkoittaa sekä "Minä söin leipää" että "Minä syön leipää", mutta tavallisesti vain toinen merkitys sopii asiayhteyteen. Esimerkiksi kun on päivä ja puhe on aamiaisesta, lause viittaa luonnollisesti menneeseen aikaan.

me yama ban sa subi nyam. = Minä söin leipää aamiaisella.

Mennyttä, nykyistä ja tulevaa tarkoittavat määresanat ovat **pas, zay** ja **wil**. Niitä voi käyttää substantiivien määrittämiseen.

sarah si mi pas xefe. = Sara on minun entinen pomo.
yusef si mi zay xefe. = Yusef on minun nykyinen pomo
maria si mi wil xefe. = Maria on minun tuleva pomo.

Samoja sanoja käytetään myös kun puhutaan teoista ja tapahtumista ajassa. Ajan määre pannaan verbin eteen.

me pas darba le. = Minä löin sitä (ennen).
me zay darba le. = Minä lyön sitä (nyt).
me wil darba le. = Minä lyön sitä (tulevaisuudessa).

Kuten huomaat, verbi ei taivu aikamuodoissa. Verbi **darba** (lyödä) pysyy samana kaikissa aikamuodoissa.

Vaihtoehtoisesti ajan määreen voi panna myös lauseen loppuun.

me darba le pas.
me darba le zay.
me darba le wil.

On myös mahdollista ilmaista asia pitemmästi, kuten sanomalla **sa pase** (menneisyydessä) jne.

me darba le sa pase. = Minä löin sitä menneisyydessä.
me darba le sa zaye. = Minä lyön sitä nykyään.
me darba le sa wile. = Minä lyön sitä tulevaisuudessa.

Yksinkertaisuuden vuoksi ajan määrettä ei tarvitse toistaa jatkuvasti. Olisi kömpelöä jankuttaa, että minä heräsin *aamulla*, harjasin hampaat *aamulla*, söin *aamulla* ja luin lehteä *aamulla*. Riittää, kun sanoo yhden kerran, että kaikki se tapahtui

aamulla. Siis ajan määre mainitaan vain kerran alussa. Seuraava ajan määre tarvitaan vasta sitten, kun siirrytään puhumaan toisesta ajan kohdasta.

me pas tena un maw. = Minä omistin ennen kissan.
le bon maw. = Se *oli* hyvä kissa.
me tena un waf zay. = Minulla on koira nyt.

Mikä tahansa ajan ilmaisu kelpaa aikamuodon asettamiseksi. Silloin ei tarvita muita aikaa ilmaisevia sanoja.

me jenu sa nen 2003. = Minä synnyin *vuonna 2003*.
le safa kamare sa badi den. = Hän siivoa huoneen *huomenna*.

Harjoituksia

Käännä seuraavat lauseet panlingueksi.

1. Minun pomo juhlii tulevaisuudessa.
2. Minulla oli kaksi koiraa ennen.

3. Sinä juot kahvia nyt.
4. Hän siivosi huoneen eilen.
5. Kissa juo maitoa huomenna.
6. Sinun äiti juhli eilen illalla.

Sanasto

pas entinen, ennen. **zay** nykyinen, nykyään. **wil** tuleva, tulevaisuudessa. **darba** lyödä. **ban** leipä. **subi nyam** aamiainen. **milke** maito.

Harjoitusten vastaukset

1. mi xefe festa sa wile.
2. me tena dul waf sa pase.
3. te yama kafe zay.
4. le safa kamare sa predi den.
5. maw yama milke sa badi den.
6. ti mame festa sa predi noce.